

Faktory ovplyvňujúce postoje k telesnej a športovej výchove žiakov so zdravotným znevýhodnením v primárnom vzdelávaní: rozdiely z hľadiska pohlavia

Daša ŠVECOVÁ¹

¹Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta

Korešpondenčný autor: Daša Švecová, e-mail: svecova137@uniba.sk (ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5744-4363>)

Abstrakt:

Cieľom výskumu bolo identifikovať faktory ovplyvňujúce postoje žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) k telesnej a športovej výchove (TŠV) v primárnom vzdelávaní a analyzovať rozdiely z hľadiska pohlavia. Výskumný súbor tvorilo 282 žiakov so ZZ (172 chlapcov a 110 dievčat, priemerný vek $9,00 \pm 1,41$ rokov) navštevujúcich základné školy (ZŠ) a ZŠ pre žiakov so ZZ na Slovensku. Na zber údajov bol použitý dotazník vlastného konštruktu vychádzajúci z modifikovanej verzie dotazníka PACES, zameraný na postoje k TŠV a na tri faktory ovplyvňujúce tieto postoje: učiteľ, spolužiaci a osobnosť žiaka. Výsledky preukázali, že medzi chlapcami a dievčatami neexistujú štatisticky významné rozdiely v celkovom skóre postojov k TŠV. Dievčatá však hodnotili faktor učiteľ signifikantne pozitívnejšie než chlapci ($U=8111$; $p=0,041^*$), pričom pozitívnejšie vnímali výber aktivít, podporu a spätnú väzbu zo strany učiteľa. Naopak, chlapci hodnotili signifikantne pozitívnejšie faktor osobnosť ($U=7365$; $p=0,002^{**}$), najmä v oblastiach súvisiacich so strachom z neúspechu, zranenia a vnímaním prostredia. Korelačná analýza potvrdila pozitívny vzťah medzi všetkými sledovanými faktormi a postojmi k TŠV, pričom najsilnejší vzťah bol zaznamenaný pri faktore osobnosť u oboch pohlaví (chlapci: $r_s=0,365$; $p=0,001^{**}$, dievčatá: $r_s=0,322$; $p=0,001^{**}$). Zistenia poukazujú na význam individuálnych osobnostných charakteristík pri formovaní postojov žiakov so ZZ k TŠV a zdôrazňujú potrebu podpory pozitívneho sebaaponímania a motivácie v edukačnom procese.

Kľúčové slová: telesná a športová výchova, zdravotné znevýhodnenie, postoje, primárne vzdelávanie, pohlavie, osobnosť žiaka, učiteľ.

Žiaci so zdravotným znevýhodnením (ZZ) sú podľa školského zákona č. 245/2008 Z. z. (časová verzia účinná od 1.1.2026 do 31.8.2026) žiaci s mentálnym, sluchovým, zrakovým, telesným, intelektuálnym postihnutím, žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou, autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, žiaci s viacnásobným postihnutím, žiaci chorí alebo zdravotne oslabení, žiaci s vývinovými poruchami (žiak

s poruchou aktivity a pozornosti, žiak s vývinovou poruchou učenia), a žiaci s poruchou správania alebo s naručením funkcií v oblasti emocionálnej alebo sociálnej.

Vyučovací predmet telesná a športová výchova (TŠV) je špecifický, a svojou realizáciou sa výrazne odlišuje od iných vyučovacích predmetov v školách, a umožňuje tak všetkým žiakom zažiť fyzický, kognitívny a sociálno-emocionálny úspech prostredníctvom rôznych hier a ich modifikácii (Nemček, 2024). TŠV sa v primárnom vzdelávaní zameriava na rozvoj telesných, funkčných a pohybových schopností, čím podporuje zdravie, fyzickú kondíciu a pohybovú výkonnosť žiakov. Žiakom poskytuje základné teoretické a praktické vedomosti o pohybových aktivitách a športe, pričom zohráva dôležitú úlohu pri ich psychickom, sociálnom a morálnom vývine a súčasne prispieva k vytváraniu pozitívneho vzťahu k pohybu čím kompenzuje negatívne vplyvy sedavého spôsobu života (NIVAM, 2022).

Výskumy deklarujú, že žiaci so ZZ vzdelávajúci sa v základných školách (ZŠ) pre žiakov so ZZ predmet TŠV obľubujú, no mnohí z nich ale o TŠV až taký záujem nemajú. Napríklad žiaci s telesným postihnutím priznávajú, že sa im veľakrát nechce cvičiť, žiakom so sluchovým postihnutím nevyhovujú podmienky a žiaci so zrakovým postihnutím sa aj počas TŠV sústredia na iné vyučovacie predmety, ktoré nasledujú po hodine TŠV (Kurková & Nemček, 2016, 2018). Žiaci so ZZ vzdelávajúci sa na primárnom stupni vzdelávania zaujímajú vo všeobecnosti veľmi pozitívne postoje k TŠV a u mnohých je práve TŠV najobľúbenejším vyučovacím predmetom (Lepir et al., 2021). Výskumy z hľadiska pohlavia deklarujú, že pozitívnejšie postoje k TŠV prevládajú u chlapcov, než u dievčat (Dalbudak & Yigit, 2019; Adamčák et al., 2020), aj keď sa v otázke rodových rozdielov výskumy odborníkov mnohokrát líšia.

Faktory ovplyvňujúce postoje žiakov predstavujú komplexný súbor determinantov, ktoré podporujú vznik pozitívnych, či negatívnych postojov k predmetu TŠV (Kaplan, 2020). Jedným z významných determinantov je aktuálny zdravotný stav a úroveň kondície žiakov. Ďalšie exogénne faktory súvisia s osobnosťou žiakov, ktorú možno charakterizovať ako súbor myšlienok a pocitov determinujúcich žiakovo prežívanie a konanie v rôznych situáciách. Na hodinách TŠV sa faktor osobnosť u žiakov prejavuje najmä prostredníctvom pohybovej úrovne, ako aj telesnej stavby tela. Osobnosť žiaka zohráva významnú úlohu pri dosahovaní jeho komplexného rozvoja a taktiež ovplyvňuje jeho účasť a ochotu zapojiť sa, resp. nezapojiť sa do pohybových aktivít realizovaných na hodinách TŠV. Z toho vyplýva, že miera participácie významne ovplyvňuje kognitívne a afektívne postoje žiakov k TŠV (Esto & Poralan, 2021; Wang et al., 2024). Ďalší z faktorov ovplyvňujúci postoje žiakov k TŠV je faktor spolužiak, ktorý je pre žiakov so ZZ kľúčový, pretože ich začlenenie do kolektívu intaktných rovesníkov

býva často problematické. V mnohých prípadoch sú žiaci so ZZ na hodinách TŠV vystavení odmietaniu, spolužiaci s nimi nechcú spolupracovať, čo negatívne ovplyvňuje ich participáciu na pohybových aktivitách (Švecová & Nemček, 2025). Z uvedeného vyplýva, že spolužiaci významne ovplyvňujú motiváciu a výkon žiakov, ale aj ich postavenie v skupine, či vnímanie vlastnej osobnosti (Rasid et al., 2022). Učiteľ predstavuje ďalší kľúčový faktor, ktorý zásadne ovplyvňuje postoje žiakov so ZZ k pohybovej aktivite. V interakcii učiteľ – žiak má nezastupiteľnú úlohu, pretože nepôsobí iba ako sprostredkovateľ informácií a poznatkov, ale zároveň predstavuje aj vzor správania, ktorý žiak napodobňuje (Gejdoš, 2018). Učiteľovo správanie sa tak odráža na správaní samotných žiakov a ovplyvňuje mieru zapojenia sa do pohybových aktivít (Kaplan, 2020). Autor Krings (2023) poukazuje na to, že učitelia vo veľkej miere ovplyvňujú postoje žiakov k TŠV, pričom ich učebný štýl ovplyvňuje, či žiaci tento predmet obľubujú alebo nie. Podľa žiakov by učitelia mali hodiny TŠV viesť zábavne a mali by sa vyhnúť rutinným opakovaniam pohybových úkonov. Správanie učiteľov sa z pohľadu žiakov spája rovnako s pozitívnymi aj negatívnymi postojmi k TŠV, pričom nespokojnosť s učiteľom podľa Carcamo-Oyarzuna et al. (2022) vedie k odmietaniu účasti na hodinách TŠV.

Na základe teoretických východísk budeme vo výskume analyzovať tri najvýznamnejšie faktory, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu v ovplyvňovaní postojov žiakov k predmetu TŠV a tými sú učiteľ, spolužiaci a samotná osobnosť žiaka so ZZ.

Cieľ a hypotézy

Cieľom výskumu bolo identifikovať faktory ovplyvňujúce postoje žiakov a žiačok so zdravotným znevýhodnením na hodinách TŠV v podmienkach primárneho vzdelávania. Výskumom sme porovnávali postoje a faktory v skupinách žiakov so zdravotným znevýhodnením z hľadiska pohlavia a následne zisťovali, ktorý faktor najviac ovplyvňuje postoje u žiakov na hodinách TŠV.

H1: Predpokladáme, že neexistujú štatisticky významné rozdiely v celkovom skóre postojov k telesnej a športovej výchove medzi chlapcami a dievčatami so zdravotným znevýhodnením v primárnom vzdelávaní.

H2: Dievčatá na hodinách TŠV hodnotia faktor Učiteľ signifikantne pozitívnejšie ako chlapci.

H3: Chlapci na hodinách TŠV hodnotia faktor Osobnosť signifikantne pozitívnejšie ako dievčatá.

H4: Predpokladáme, že faktor Osobnosť najvýznamnejšie ovplyvňuje postoje k telesnej a športovej výchove u oboch pohlaví žiakov so zdravotným znevýhodnením v primárnom vzdelávaní.

Metodika

Výskumu sa zúčastnili žiaci ZŠ vzdelávajúci sa na primárnom stupni vzdelávania (n=282) s priemerným vekom 9,00±1,41 rokov, ktorí sú podľa školského zákona č. 245/2008 Z. z. (časová verzia účinná od 1.1.2026 do 31.8.2026) klasifikovaní ako žiaci so ZZ (tab. 1).

Tab.1 Základné charakteristiky výskumného súboru

Základné charakteristiky výskumného súboru		Žiaci so ZZ	
		n (282)	%
POHLAVIE	Chlapci	172	61,0
	Dievčatá	110	39,0
ŠPORTOVÝ KRÚŽOK	Navštevuje	99	35,1
	Nenavštevuje	183	64,9
ZDRAVOTNÉ ZNEVÝHODNENIE	MP variant A	79	28,0
	ZP	3	1,1
	SP	6	2,1
	TP	7	2,5
	PAS	47	16,7
	NKS	61	21,6
	ŠVPU	34	12,1
	VPAaP	20	7,1
	PS	17	6,0
	VNP	2	0,7
	Iné	6	2,1
KRAJ	Hl. m. Bratislava	71	25,2
	Bratislavský	22	7,8
	Trnavský	51	18,1
	Trenčiansky	18	6,4
	Nitriansky	23	8,2
	Žilinský	16	5,7
	Banskobystrický	27	9,6
	Prešovský	6	2,1
	Košický	48	17,0
TYP ŠKOLY	Základná škola	158	56,0
	ZŠ pre ž. so ZZ	124	44,0

Legenda: n=veľkosť výskumného súboru, %=percentuálne zastúpenie odpovedí, ZZ=zdravotné znevýhodnenie, MP=mentálne postihnutie, ZP=zrakové postihnutie, SP=sluchové postihnutie, TP=telesné postihnutie, PAS=porucha autistického spektra, NKS=narušená komunikačná schopnosť, ŠVPU=špecifické vývinové poruchy učenia, VPAaP=vývinové poruchy aktivity a pozornosti, PS=poruchy správania, VNP=viacnásobné postihnutie, Hl. m.=hlavné mesto, ZŠ=základná škola, ž=žiak

Vo výskumnom súbore prevažovali chlapci (61,0 %) nad dievčatami (39,0 %). Najviac žiakov so ZZ navštevovalo 4. ročník (35,1 %) a najmenej žiakov navštevovalo prvý ročník (12,4 %). Nadpolovičná väčšina žiakov sa vzdelávala v ZŠ hlavného vzdelávacieho prúdu (56,0 %) a 44,0 % žiakov so ZZ navštevovalo ZŠ pre žiakov so ZZ. Väčšina respondentov nenavštevovala žiaden športový krúžok (64,90 %), no 35,10 % z nich trávila svoj voľný čas športovaním, pričom žiaci najčastejšie uvádzali, že navštevujú futbalový a tanečný krúžok. Z hľadiska ZZ

dotazník vyplnilo najviac žiakov s mentálnym postihnutím variantu A (28,0 %) a s narušenou komunikačnou schopnosťou (21,6 %). Najmenšie zastúpenie mali žiaci s viacnásobným postihnutím (0,7 %) a so zrakovým postihnutím (1,1 %). Väčšina žiakov pochádzala z Bratislavského kraja (32,00 %), kedy až 25,20 % z nich žilo v hlavnom meste a naopak najnižší počet bol zastúpený žiakmi žijúcimi v Prešovskom kraji (2,1 %).

Na zber výskumných údajov bol použitý dotazník vlastného konštruktu, pričom sme vychádzali zo štandardizovaného výskumného nástroja PACES (Physical Activity Enjoyment Scale; Kendzierski & DeCarlo, 1991), konkrétne jeho validovanej verzie v podmienkach Českej republiky (Hůlka et al., 2014). Táto jednoduchá verzia dotazníka PACES je odporúčaným výskumným nástrojom práve pre žiakov so ZZ, primárne je prispôsobený pre žiakov s mierne zníženým intelektom. V prvej časti dotazníka žiaci odpovedali na otázky týkajúce sa základných osobných údajov, akými boli vek, pohlavie, ročník, mesto, v ktorom sa nachádza ich škola a informácia o tom, či navštevujú nejaký športový krúžok. Druhá časť dotazníkov, ktorou sme zisťovali postoje k TŠV, bola zostavená zo 17 výrokov týkajúcich sa troch postojových zložiek (obr. 1).

Kognitívna zložka	Emocionálna zložka	Konatívna zložka
• TŠV je zaujímavá. • TŠV je dôležitá. • Viem ako sa hrať futbal.	• TŠV ma baví. • TŠV je príjemná. • Na TŠV sa cítim ako víťaz. • Po TŠV sa cítim dobre. • Rád súťažím.	• Na TŠV sa snažím. • Dokážem rýchlo bežať. • Viem ďaleko a vysoko skákať. • Dobré hádzem loptu. • Viem chytiť loptu, keď mi ju niekto hodí. • Viem presne prihrať loptu kamarátovi/kamarátke. • Vydržím dlho bežať. • Som silný a dobre cvičím. • Vydržím dlho cvičiť.

Obr. 1 Výroky prislúchajúce k postojovým zložkám (Švecová, 2026)

Žiaci zaznamenávali svoje odpovede na výroky výberom z troch možností (áno, niekedy, nie). Tretia časť dotazníkov sa skladala z 20 výrokov, ktorými sme zisťovali výskyt triády faktorov, ktoré môžu pozitívne, resp. negatívne ovplyvniť telovýchovný proces. Faktory sme kategorizovali na tri faktory (spolužiak, učiteľ a osobnosť žiaka) s prislúchajúcimi výrokmami (obr. 2). Posledná časť oboch dotazníkov bola určená pre pedagógov (resp. sprostredkovateľov výskumných údajov), v ktorej sme sa mali možnosť dozvedieť údaje o ZZ žiakov a ďalšie demografické údaje (kraj a typ školy) potrebné pre následné štatistické spracovanie.

Faktor spolužiak	Faktor učiteľ	Faktor osobnosť žiaka
- Kamaráti ma nechcú zobrať do svojho družstva, keď súťažíme. - Spolužiaci sa mi posmievajú. - Spolužiaci mi na TŠV nepomáhajú. - Spolužiaci mi na TŠV ubližujú (potkávajú ma, strkajú do mňa).	- Nehráme sa hry, ktoré mám rád. - Pani učiteľka ma nepochváli, keď sa snažím. - Nič nové sa na TŠV nenaučím. - Pomôcky sú nudné a nezaujímavé. - Vadí mi, keď pani učiteľka píska na píšťalke.	- Nevládzem, rýchlo sa zadýcham, som unavený a bolia ma ruky aj nohy. - Nedarí sa mi naučiť nové cvičenia, ani hry. - Vadí mi že sa spotím. - Zdá sa mi, že vyzerám smiešne, keď cvičím. - Vadí mi veľký hluk v telocvični, mám z toho strach. - Nemám rád, keď súťažíme. - Vadí mi prezliekanie v šatni so spolužiakmi. - Vadí mi neporiadok v šatni. - Bojím sa, že spadnem a ublížim si. - Bojím sa, že prehrám, alebo kvôli mne prehrá celé družstvo. - Nerozumiem, keď pán učiteľ vysvetľuje pravidlá súťaží a hier.

Obr. 2 Výroky prislúchajúce k triáde faktorov ovplyvňujúcich postoje (Švecová, 2026)

Získané výskumné údaje od respondentov sme spracovali a vyhodnotili pomocou štatistického programu SPSS verzia 30. Údaje o postojoch a faktoroch sme u žiakov v primárnom vzdelávaní spracovali priemerným bodovým skóre ($\bar{x}$) a smerodajnou odchýlkou ($\pm SD$). Na zisťovanie reliability aplikovaného dotazníka, jeho postojovej a faktorovej časti sme použili test pre odhad vnútornej konzistencie výskumného nástroja Cronbachovo alfa. Na štatistické vyhodnotenie získaných údajov sme aplikovali neparametrické testy, nakoľko výpočet Kolmogorov-Smirnovho testu pre postoje i faktory odhalil nerovnomerné rozloženie súboru (príklad výpočtu z údajov postojovej zložky [$D(282)=0,107, p=0,000^{**}$]). Na odhalenie rozdielov v postojoch a faktoroch medzi chlapcami a dievčatami so ZZ sme aplikovali Mann-Whitneyov U-test. Na zisťovanie vzťahov medzi faktormi a postojmi sme v oboch súboroch respondentov aplikovali dvojrozmernú vzťahovú analýzu Spearmanov korelačný koeficient (Augustovičová, 2024). Hladinu štatistickej významnosti rozdielov sme stanovili na hladine $\alpha \leq 0,05$ (*).

Výsledky

Cronbachovo alfa postojovej ($\alpha=0,824$) i faktorovej ($\alpha=0,852$) zložky odhalilo dobrú vnútornú konzistenciu čím konštatujeme, že nami koncipovaný dotazník je spoľahlivý na meranie postojov a faktorov u žiakov so ZZ v TŠV.

Tab. 2 Porovnanie postojov žiakov so ZZ z hľadiska pohlavia (Švecová, 2026)

VÝROK	Chlapci	Dievčatá	Mann Whitney U-test	
	$\bar{x} \pm SD$ (body)		U	p
TŠV ma baví.	2,70 $\pm$ 0,52	2,77 $\pm$ 0,46	8939	0,294
TŠV je príjemná.	2,60 $\pm$ 0,63	2,76 $\pm$ 0,55	8144	0,010*
TŠV je zaujímavá.	2,59 $\pm$ 0,68	2,67 $\pm$ 0,59	8390	0,050*
Na TŠV sa cítim ako víťaz.	2,08 $\pm$ 0,83	2,17 $\pm$ 0,82	8810	0,366
Po TŠV sa cítim dobre.	2,59 $\pm$ 0,62	2,79 $\pm$ 0,45	7986	0,006**
TŠV je dôležitá.	2,49 $\pm$ 0,83	2,63 $\pm$ 0,63	8955	0,353
Na TŠV sa snažím.	2,77 $\pm$ 0,48	2,84 $\pm$ 0,47	8610	0,047*
Dokážem rýchlo bežať.	2,51 $\pm$ 0,76	2,44 $\pm$ 0,72	8747	0,213
Viem ďaleko a vysoko skákať.	2,18 $\pm$ 0,83	2,04 $\pm$ 0,86	8623	0,180
Dobre hádzem loptu.	2,52 $\pm$ 0,67	2,30 $\pm$ 0,76	7927	0,010**
Viem chytiť loptu, keď mi ju niekto hodí.	2,54 $\pm$ 0,60	2,50 $\pm$ 0,66	9207	0,662
Viem presne prihrať loptu kamarátovi/kamarátke.	2,44 $\pm$ 0,62	2,39 $\pm$ 0,69	9159	0,614
Vydržím dlho bežať.	2,16 $\pm$ 0,78	2,10 $\pm$ 0,81	9123	0,591
Som silný/silná a dobre cvičím.	2,48 $\pm$ 0,70	2,47 $\pm$ 0,73	9449	0,985
Viem ako sa hrá futbal.	2,73 $\pm$ 0,64	2,23 $\pm$ 0,91	6787	0,000**
Vydržím dlho cvičiť.	2,14 $\pm$ 0,76	2,22 $\pm$ 0,67	9027	0,483
Rád/rada súťažím.	2,48 $\pm$ 0,73	2,55 $\pm$ 0,71	8940	0,359
Celkové skóre postojov	2,47$\pm$0,36	2,46$\pm$0,32	9083	0,572

Legenda: TŠV= telesná a športová výchova, $\bar{x}$ =priemer, SD=smerodajná odchýlka, U=štatistika Mann-Whitney U-test, p=hodnota štatistickej významnosti

Porovnaním rozdielov v postojoch sme zistili, že pre dievčatá oproti chlapcom je TŠV významne príjemnejšia (U=8144; p=0,010*), zaujímavejšia (U=8390; p=0,050*), po skončení hodiny sa cítia lepšie (U=7986; p=0,006**) a na hodinách sa signifikantne viac snažia ako chlapci (U=8610; p=0,047*). Naopak, chlapci oproti dievčatám výrazne pozitívnejšie hodnotili svoje zručnosti v hádzaní lopty (U=7927; p=0,010**), ako aj znalosť pravidiel futbalu (U=6787; p=0,000**) (tab. 2). V ďalších výrokoch neboli zaznamenané štatisticky významné

rozdiely v odpovediach medzi pohlaviami, čo naznačuje, že postoje chlapcov a dievčat k TŠV sú vo všeobecnosti porovnateľné, čo je vidieť z hodnôt celkového postojového skóre. Na základe týchto zistení potvrdzujeme H1, v ktorej sme predpokladali, že neexistujú štatisticky významné rozdiely v celkovom skóre postojov k TŠV medzi chlapcami a dievčatami so zdravotným znevýhodnením vzdelávajúcimi sa na primárnom stupni vzdelávania.

Tab. 3 Porovnanie faktoru Spolužiak hľadiska pohlavia (Švecová, 2026)

VÝROK	Chlapci	Dievčatá	Mann Whitney U-test	
	$\bar{x} \pm SD$ (body)		U	p
Kamaráti ma nechcú zobrat' do svojho družstva, keď súťažime.	2,40±0,75	2,49±0,66	9063	0,502
Spolužiaci sa mi posmievajú.	2,68±0,55	2,68±0,58	9335	0,809
Spolužiaci mi na TŠV nepomáhajú.	2,51±0,72	2,64±0,62	8675	0,153
Spolužiaci mi na TŠV ubližujú (potkávajú ma, strkajú do mňa).	2,68±0,58	2,81±0,49	8453	0,033*
Celkové skóre faktoru Spolužiak	2,57±0,47	2,65±0,40	8617	0,189

Legenda: TŠV= telesná a športová výchova, $\bar{x}$ =priemer, SD=smerodajná odchýlka, U=štatistika Mann-Whitney U-test, p=hodnota štatistickej významnosti

Porovnaním rozdielov vo faktore spolužiak sme zistili, že dievčatá na hodinách TŠV uvádzali nižšiu mieru negatívnych prejavov ubližovania zo strany spolužiakov v porovnaní s chlapcami ($U=8453$; $p=0,033^*$). V ďalších výrokoch neboli zaznamenané štatisticky významné rozdiely v odpovediach medzi pohlaviami, čo naznačuje, že chlapci aj dievčatá so ZZ hodnotia na hodinách TŠV svojich spolužiakov rovnako pozitívne, čo vidieť aj z hodnoty celkového skóre faktoru spolužiak (tab. 3). Porovnaním celkového priemerného skóre vo faktore učiteľ sme zistili, že dievčatá hodnotia učiteľov významne pozitívnejšie ako chlapci ($U=8111$; $p=0,041^*$) čím potvrdzujeme platnosť H2, kde sme predpokladali, že dievčatá budú na hodinách TŠV hodnotiť učiteľa signifikantne pozitívnejšie ako chlapci. Dievčatá v porovnaní s chlapcami pozitívnejšie hodnotili výber hier na hodinách TŠV ($U=8086$; $p=0,021^*$), taktiež častejšie vnímali pochvalu učiteľa za svoju snahu ($U=8384$; $p=0,050^*$) a signifikantne viac súhlasili, že na hodinách TŠV si osvoja nové pohybové zručnosti ($U=8041$; $p=0,008^{**}$). Vo výrokoch hodnotiacich využívanie pomôcok a senzitivitu na hluk neboli zaznamenané štatisticky významné rozdiely v odpovediach medzi pohlaviami, čo naznačuje, že chlapci aj dievčatá tieto dve oblasti vo všeobecnosti hodnotia rovnako pozitívne, alebo neutrálne (tab. 4).

Tab. 4 Porovnanie faktoru Učiteľ žiakov so ZZ z hľadiska pohlavia (Švecová, 2026)

VÝROK	Chlapci	Dievčatá	Mann Whitney U-test	
	$\bar{x} \pm SD$ (body)		U	p
Nehráme sa hry, ktoré mám rád.	2,36 $\pm$ 0,65	2,54 $\pm$ 0,60	8086	0,021*
Pani učiteľka ma nepochváli, keď sa snažím.	2,43 $\pm$ 0,80	2,62 $\pm$ 0,66	8384	0,050*
Nič nové sa na telesnej výchove nenaučím.	2,55 $\pm$ 0,65	2,73 $\pm$ 0,55	8041	0,008**
Pomôcky sú nudné a nezaujímavé. Nepáčia sa mi.	2,47 $\pm$ 0,79	2,59 $\pm$ 0,70	8828	0,255
Vadí mi, keď pani učiteľka píska na píšťalke.	2,35 $\pm$ 0,82	2,24 $\pm$ 0,85	8831	0,296
Celkové skóre faktoru Učiteľ	2,43$\pm$0,49	2,54$\pm$0,46	8111	0,041*

Legenda: $\bar{x}$ =priemer, SD=smerodajná odchýlka, U=štatistika Mann-Whitney U-test, p=hodnota štatistickej významnosti

Tab. 5 Porovnanie faktoru Osobnosť žiakov z hľadiska pohlavia (Švecová, 2026)

VÝROK	Chlapci	Dievčatá	Mann Whitney U-test	
	$\bar{x} \pm SD$ (body)		U	p
Nevládzem, rýchlo sa zadýcham, som unavený a bolia ma ruky aj nohy.	2,26 $\pm$ 0,79	2,31 $\pm$ 0,66	9318	0,818
Nedarí sa mi naučiť nové cvičenia, ani hry.	2,54 $\pm$ 0,58	2,43 $\pm$ 0,69	8821	0,274
Vadí mi že sa spotím.	2,38 $\pm$ 0,83	2,22 $\pm$ 0,84	8449	0,091
Zdá sa mi, že vyzerám smiešne, keď cvičím.	2,59 $\pm$ 0,70	2,51 $\pm$ 0,76	9063	0,460
Vadí mi veľký hluk v telocvični, mám z toho strach.	2,50 $\pm$ 0,77	2,19 $\pm$ 0,88	7653	0,002**
Nemám rád, keď súťažíme.	2,50 $\pm$ 0,79	2,53 $\pm$ 0,69	9341	0,830
Vadí mi prezliekanie v šatni so spolužiakmi.	2,55 $\pm$ 0,75	2,47 $\pm$ 0,78	8873	0,282
Vadí mi neporiadok v šatni.	2,57 $\pm$ 0,74	2,19 $\pm$ 0,90	7252	0,000**
Bojím sa, že spadnem a ublížim si.	2,58 $\pm$ 0,67	2,20 $\pm$ 0,85	7172	0,000**
Bojím sa, že prehrám, alebo kvôli mne prehrá celé družstvo.	2,45 $\pm$ 0,76	2,18 $\pm$ 0,86	7848	0,007**
Nerozumiem, keď pani učiteľka vysvetľuje pravidlá súťaží a hier.	2,31 $\pm$ 0,67	2,30 $\pm$ 0,68	9446	0,982
Celkové skóre faktoru Osobnosť	2,47$\pm$0,42	2,32$\pm$0,43	7365	0,002**

Legenda: $\bar{x}$ =priemer, SD=smerodajná odchýlka, U=štatistika Mann-Whitney U-test, p=hodnota štatistickej významnosti

Porovnaním celkového priemerného skóre vo faktore osobnosť sme zistili, že chlapci so ZZ na hodinách TŠV hodnotia svoju osobnosť na hodinách TŠV významne pozitívnejšie

ako dievčatá ($U=7365$; $p=0,002^{**}$) čím potvrdzujeme predpoklad H3 kde sme očakávali, že chlapci na hodinách TŠV budú hodnotiť faktor osobnosť signifikantne pozitívnejšie ako dievčatá. Porovnaním rozdielov jednotlivých výrokov vo faktore osobnosť z hľadiska pohlavia sme zistili, že chlapcom v porovnaní s dievčatami vo výrazne menšej miere prekáža hluk v telocvični ($U=7653$; $p=0,002^{**}$) a neporiadok v šatni ($U=7252$; $p=0,000^{**}$). Rovnako tak chlapci deklarovali nižšiu mieru strachu z pádu ($U=7172$; $p=0,000^{**}$) a z prehry ich družstva ($U=7848$; $p=0,007^{**}$) ako dievčatá. V ďalších výrokoch zameraných na únavu a iný diskomfort pri cvičení neboli zaznamenané štatisticky významné rozdiely medzi pohlaviami, čo naznačuje, že chlapci aj dievčatá tieto oblasti vo všeobecnosti hodnotili rovnako (tab. 5).

Vzťahovou analýzou sme ďalej zistili, že v skupine chlapcov so ZZ nami sledované faktory pozitívne ovplyvňujú ich postoje k TŠV, aj keď nie všetky boli štatisticky významné (tab. 6). Práve vo faktore spolužiak sa preukázal slabý pozitívny, ale štatisticky nevýznamný vzťah ($r_s=0,117$; $p=0,125$), čo naznačuje, že kvalita vzťahov so spolužiakmi síce mierne súvisí s postojmi chlapcov k TŠV, no tento vzťah nemožno považovať za dostatočne preukázaný. Taktiež bol zistený pozitívny vzťah medzi faktorom učiteľ a postojmi chlapcov ($r_s=0,207$; $p=0,006^{**}$), pričom korelácia bola slabá, no štatisticky významná. To poukazuje na skutočnosť, že čím pozitívnejšie vnímajú chlapci so ZZ učiteľa TŠV, tým sú ich postoje k vyučovaciemu predmetu pozitívnejšie. Najsilnejší vzťah bol zaznamenaný medzi faktorom osobnosť chlapcov so ZZ a ich postojmi k TŠV ($r_s=0,365$; $p=0,001^{**}$). Napriek tomu, že ide o nízku pozitívnu koreláciu, osobnosť chlapcov výraznejšie ovplyvňuje ich postoje k predmetu TŠV. Z výsledkov vyplýva, že všetky tri sledované faktory sú u chlapcov so ZZ v pozitívnom vzťahu k ich postojom voči TŠV, pričom najvýznamnejší vplyv má faktor osobnosť (tab. 6).

Tab. 6 Vzťah medzi faktormi a postojmi žiakov so ZZ (Švecová, 2026)

FAKTORY	POSTOJE			
	Chlapci		Dievčatá	
	r_s	p	r_s	p
Spolužiak	0,117	0,125	0,202	0,035*
Učiteľ	0,207	0,006**	0,197	0,039*
Osobnosť žiaka	0,365	0,001**	0,322	0,001**

Legenda: r_s =štatistika Spearmanov korelačný koeficient, p=hladina štatistickej významnosti

Na základe korelačnej analýzy v skupine dievčat so ZZ možno konštatovať, že všetky faktory vykazujú štatisticky významný pozitívny vzťah k postojom dievčat v TŠV (tab. 6). Vo

faktore spolužiak sa preukázal síce slabý pozitívny, ale štatisticky významný vzťah ($r_s=0,202$; $p=0,035^*$). Vo faktore učiteľ bol taktiež zistený slabý, ale štatisticky významný pozitívny vzťah k postojom dievčat so ZZ ($r_s=0,197$; $p=0,039^*$), čo poukazuje na to, že pozitívnejšie vnímanie učiteľa súvisí s priaznivejšími postojmi dievčat k TŠV. Najvýraznejší vzťah bol podobne ako v skupine chlapcov zaznamenaný medzi osobnostným faktorom dievčat so ZZ a ich postojmi ($r_s=0,322$; $p=0,001^{**}$). Tento výsledok nám predstavuje nízku pozitívnu závislosť, ale štatisticky významný vzťah medzi ich vnímanou vlastnou osobnosťou a postojmi k TŠV. Na základe výsledkov môžeme konštatovať, že postoje chlapcov aj dievčat so ZZ sú najvýraznejšie ovplyvnené ich vlastnou osobnosťou a najmenej ovplyvnené sociálnymi vzťahmi so spolužiakmi (tab. 6). Týmto potvrdzujeme predpoklad H4 kde sme očakávali, že faktor Osobnosť najvýznamnejšie ovplyvní postoje k TŠV u oboch pohlaví žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Diskusia

Vyučovací predmet TŠV u žiakov so ZZ základných škôl zohráva nezastupiteľnú úlohu z hľadiska ich komplexného rozvoja. Cieľom výskumu bolo identifikovať faktory ovplyvňujúce postoje žiakov a žiačok so zdravotným znevýhodnením na hodinách TŠV v podmienkach primárneho vzdelávania.

Medzi skupinami chlapcov a dievčat so ZZ v primárnom vzdelávaní sme nezistili signifikantné rozdiely v ich postojoch k TŠV, čím potvrdzujeme H1, v ktorej sme predpokladali, že nebudú existovať štatisticky významné rozdiely v postojoch medzi chlapcami a dievčatami so ZZ v primárnom vzdelávaní. Zistenia viacerých odborníkov sa v otázke rodových rozdielov líšia (Ladegart et al., 2026; Dalbudak & Yigit, 2019; Adamčák et al., 2020). Našu hypotézu sme stanovili v súlade s autorským kolektívom Lepir et al. (2021), ktorý tvrdí, že rozdiely medzi postojmi chlapcov a dievčat vychádzajú z tradičného predpokladu pozitívnejších postojov u chlapcov v porovnaní s dievčatami, no tento predpoklad možno považovať za zastaralý, nakoľko dievčatá obľubujú TŠV rovnako ako chlapci. Toto zistenie potvrdil aj náš výskum. Autori zároveň poukazujú na skutočnosť, že kvôli stále pretrvávajúcej stigme dievčatá potrebujú väčšiu podporu zo strany učiteľa, aby sa intenzívnejšie zapájali aj do nepovinných organizačných foriem TŠV (športové krúžky, súťaže). Nedostatočnú podporu dievčat so ZZ v školách vníma aj autorský kolektív Ladegart et al. (2026), ktorý v skupine dievčat poukazuje na nátlak týkajúci sa ich telesného vzhľadu.

Podľa autoriek Švecovej & Nemček (2024) sú postoje k hodinám TŠV u žiakov s mentálnym postihnutím vzdelávajúcich sa v primárnom vzdelávaní bez rozdielu pohlavia vo

všetkých postojových zložkách pozitívne. Jednou z možností, prečo sa v našej skupine žiakov so ZZ v primárnom stupni vzdelávania nepreukázali rozdiely v postojoch k TŠV z hľadiska pohlavia môže byť aj prístup učiteľa, a preto sme v H2 predpokladali, že dievčatá budú na hodinách TŠV hodnotiť učiteľa signifikantne pozitívnejšie ako chlapci. Predmet TŠV v tomto stupni vzdelávania zvyčajne vyučuje učiteľ s vyštudovanou aprobáciou učiteľstvo pre predprimárne a primárne vzdelávanie, ktorý týchto žiakov vyučuje všetky predmety, zároveň je ich tíždenným učiteľom, a preto svoju triedu pozná a uvedomuje si rôznorodosť diagnóz žiakov so ZZ. Trieda sa nedelí na dievčenské a chlapčenské skupiny, a preto učelia volia prístupy, ktoré minimalizujú stereotypné rozdeľovanie aktivít podľa pohlavia. Učelia teda reagujú na postoje skupiny žiakov a ich adaptívne správanie, kedy sa opäť posilňuje homogenita postojov bez ohľadu na to, či ide o chlapcov alebo dievčatá (Berthold & Göllner, 2026). Na druhej strane, mnohí autori vo svojich štúdiách poukazujú na rodové rozdiely, kedy sú postoje chlapcov k hodinám TŠV pozitívnejšie, než postoje dievčat (Jarvis & Rainer, 2025; Adamčák et al., 2020) ako aj hodnotenie učiteľa žiakmi. My sme nami stanovený predpoklad H2, že dievčatá budú na hodinách TŠV hodnotiť učiteľa signifikantne pozitívnejšie ako chlapci, potvrdili.

V predloženom výskume sme ďalej predpokladali, že chlapci budú hodnotiť faktor Osobnosť signifikantne pozitívnejšie ako dievčatá. Na základe analýzy výsledkov výskumu sme H3 potvrdili. Pri formulácii hypotézy sme vychádzali zo zistení výskumu autorky Švecovej (2025), ktorá zistila, že chlapcov faktor osobnosť ovplyvňuje na hodinách TŠV významne pozitívnejšie v porovnaní s dievčatami. Chlapci nepociťovali diskomfort, ak sa na hodinách TŠV potili, ak bol v šatni neporiadok, prípadne ak sa im niekto posmieval, čomu v prípade dievčat tak nebolo. Vnímanie osobnostných predpokladov chlapcov a dievčat so ZZ môže byť v prostredí školy rozdielne a faktor osobnosť tak predstavuje jeden z dôležitých determinantov ovplyvňujúcich postoje žiakov k TŠV. Ako uvádza Thomas et al. (2021), osobnosť chlapcov ovplyvňuje viacero premenných, ktoré môžu oslabovať ich sebavedomie, ako napríklad tlak na výkon, strach z prehry, či strach zo zranenia. V našom výskume tieto výroky chlapci hodnotili pozitívnejšie ako dievčatá, čo môže naznačovať, že chlapci so ZZ svoju pozornosť viac sústreďujú na svoje silné stránky a osobnostné kvality, než na svoje limity a nedostatky. Kolektív autorov Wilkinson et al. (2025) hovorí aj o preferenciách delenia do skupín podľa pohlavia, ktoré môže byť pre chlapcov menej ohrozujúce, a tak sa stávajú viac aktívnejší a neboja sa hodnotenia spolužiakmi. Na druhej strane, u dievčat sa v literatúre častejšie poukazuje na väčšiu sebakritiku v oblasti vnímania vlastného vzhľadu, čo môže negatívne ovplyvňovať ich postoje k TŠV. Autorský kolektív Porter et al. (2025) zdôrazňuje, že mnohé dievčatá

pocitujú nespokojnosť so svojím telom, čo im znižuje sebavedomie. Hodiny TŠV môžu ich negatívne postoje prehľbovať, nakoľko dievčatá sa viac obávajú hodnotenia svojho výzoru ako chlapci. Negatívnejší pohľad na svoj výzor sa zo strany dievčat preukázal aj v našom výskume. Dievčatá so ZZ v porovnaní s chlapcami významne negatívnejšie hodnotili pocit smiešneho výzoru na TŠV, či spoločné prezliekanie sa v šatni so spolužiakmi. I napriek našim zisteniam a aj vo výskumoch iných autorov sa prejavil osobnostný faktor ako najsilnejší pri pozitívnom ovplyvňovaní postojov k TŠV u oboch pohlaví žiakov so ZZ, čo sme potvrdili predpokladom H4. Súhrnne tak možno konštatovať, že faktor osobnosť žiaka v sebe integruje motiváciu, ktorá sa podieľa pri formovaní postojov žiakov so ZZ k TŠV. Z pohľadu žiakov so ZZ si dovoľíme tiež tvrdiť, že faktor osobnosť na hodinách TŠV môže zmierňovať negatívne dopady ZZ a podporovať ich aktívne zapájanie sa do pohybových činností.

Záver

Výsledky predloženého výskumu potvrdili, že celkové postoje žiakov so ZZ v primárnom vzdelávaní oboch pohlaví k predmetu TŠV sú porovnateľné a vo všeobecnosti pozitívne. Napriek absencii signifikantných rozdielov v celkovom postojovom skóre sa ukázali rozdiely vo vnímaní jednotlivých determinantov ovplyvňujúcich postoje žiakov. Dievčatá hodnotili významne pozitívnejšie faktor učiteľ, pričom oceňovali najmä výber pohybových aktivít, získavanie nových zručností a podporu zo strany učiteľa. Naopak, chlapci hodnotili pozitívnejšie faktor osobnosť, pričom vo väčšej miere deklarovali nižšiu mieru obáv zo zranenia, neúspechu či sociálneho hodnotenia. Z hľadiska vzťahov medzi sledovanými faktormi a postojmi k TŠV sa ako najvýznamnejší determinant u oboch pohlaví preukázal faktor osobnosť žiaka. Výsledky naznačujú, že sebaponímanie, sebadôvera a subjektívne prežívanie vlastných schopností zohrávajú významnejšiu úlohu pri formovaní postojov k TŠV než sociálne vzťahy so spolužiakmi alebo vnímanie učiteľa. Na základe zistených výsledkov odporúčame venovať zvýšenú pozornosť rozvoju pozitívneho sebaponímania a pohybovej sebadôvery žiakov so ZZ. Učitelia TŠV by mali vytvárať podporné a bezpečné prostredie, v ktorom žiaci môžu zažívať úspech primeraný svojim možnostiam a individuálnym potrebám. Osobitný dôraz je vhodné klásť na pozitívnu spätnú väzbu, individualizáciu pohybových úloh a podporu vnútornej motivácie žiakov k pohybovej aktivite. V prípade dievčat sa javí ako dôležité posilňovať ich sebavedomie, eliminovať obavy z hodnotenia okolím a vytvárať podmienky podporujúce pozitívne prežívanie pohybových aktivít. Súčasne odporúčame podporovať inkluzívne sociálne vzťahy medzi spolužiakmi a rozvíjať pedagogické kompetencie učiteľov v oblasti práce so žiakmi so ZZ. Výsledky výskumu poukazujú na potrebu ďalšieho skúmania

faktorov ovplyvňujúcich postoje žiakov so ZZ k TŠV, predovšetkým z hľadiska jednotlivých druhov zdravotného znevýhodnenia a u žiakov vo vyšších stupňoch vzdelávania, aby bolo možné efektívnejšie podporovať ich aktívnu participáciu na pohybových aktivitách a vytvárať pozitívny vzťah k celoživotnej pohybovej aktivite.

Príspevok bol riešený v rámci projektu VEGA 1/0694/24 (Telesná a športová výchova ako prostriedok inklúzie žiakov s poruchami autistického spektra).

Literatúra

- Adamčák, Š., Bartík, P., & Michal, J. (2020). Comparison of Primary School Pupils' and Secondary School Students' Opinions on Physical Education Classes in Slovakia. *European Journal of Contemporary Education*, 9(2), 258-270. <https://doi.org/10.13187/ejced.2020.2.258>
- Augustovičová, D. (2024). *Základy štatistiky pre telesnú výchovu a šport*. Vydavateľstvo
- Berthold, C., & Göllner, R. (2026). Classroom dynamics in physical education: The interplay of student agentic actions, teacher autonomy support and student intrinsic motivation. *Learning and Individual Differences*, 127, 102889. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2026.102889>
- Carcamo-Oyarzun, J., Wydra, G., Hernandez-Mosqueira, C., Martinez-Salazar, C., & de Carvalho, S. R. (2022). Attitudes towards physical education teachers from a cross-cultural perspective: German and Chilean students' viewpoints. *Cultura, Ciencia y Deporte*, 17(51), 13-19. https://ccd.ucam.edu/visores/17_51/163068609003/index.html
- Dalbudak, I., & Yigit, S. (2019). Hearing impaired students' attitudes towards physical education and sports. *Journal of Education and Training Studies* 7(9), 55-60. <https://doi.org/10.11114/jets.v7i9.4255>
- Esto, B. J., & Poralan, S. P. (2021). Understanding personality traits of students and their physical activity engagement: A convergent design. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 8(4), 342-354. <https://doi.org/10.22271/kheljournal.2021.v8.i4f.2203>
- Gejdoš, M. (2018). Explaining the teacher's personality in interacting with values and profession. *International Journal of New Economics and Social Sciences* 7(1), 300-311. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.2702>
- Hůlka, K., Válková, H., Bělka, J., & Válek, Š. (2014). Transformace anglické verze dotazníku physical activity enjoyment scale (PACES) do českého jazyka. *Česká kinantropologie*, 18(1), 63–71.
- Jarvis, S., & Rainer, P. (2025). Enjoyment of physical education during transition to secondary school: links with attitudes, activity, and self-concept in Welsh adolescents. *Cogent Education*, 12(1), 2584915, 1-14. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2025.2584915>
- Kaplan, A. (2020). *Pohybová neúspešnosť u žáků mladšího školního věku*. Karolinum.

- Kendzierski, D., & Decarlo, K.J. (1991). Physical Activity EnjoymentScale: two validation studies. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 13(1), 50-64. <https://doi.org/10.1123/jsep.13.1.50>
- Krings, M. (2023). Study shows physical education teachers influence students' attitudes about physical activity later in life. *KU News*. <https://news.ku.edu/news/article/2023/08/29/study-shows-physical-education-teachers-influence-students-activity-later-life-purpose>
- Kurková, P., & Nemček, D. (2016). Attitudes of students with disabilities towards physical education lessons: reasons for their indifference and preference for leisure time activities. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(1), 222-229. <https://doi.org/10.7752/jpes.2016.01035>
- Kurková, P., & Nemček, D. (2018). Preferences and reasons for the lack of interest of Czech teenagers with sensory disabilities in physical education classes. *Physical Activity Review*, 6, 171-180. <https://doi.org/10.16926/par.2018.06.22>
- Ladegard, K., Ryst, E., Shah, K., & Wimbiscus, M. (2026). Schools Responding to the Special Needs of Girls. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 35(1), 73-87. <https://doi.org/10.1016/j.chc.2025.08.003>
- Lepir, D., Pajkic, A., Sekulic, Z. (2021). Attitudes of primary school students toward physical education: Age and gender specifics. *Fizicka kultura* 74(2). <https://doi.org/10.5937/fizkul74-30164>
- Nemček, D. (2024). *Inkluzívne vzdelávanie v telesnej a športovej výchove. Príklady dobrej praxe*. Pedagogická fakulta UK a Slovenská vedecká spoločnosť pre telesnú výchovu a šport.
- NIVAM. (2022). *Štátny vzdelávací program pre primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy*. Národný inštitút vzdelávania a mládeže. https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/svp_pv_2015.pdf
- Porter A, Cawley E, Chapman L, Crisp C, Wadman R, Barber S, Penton-Voak I, Attwood AS, Jago R, Bould H. (2025). A qualitative study in UK secondary schools exploring how PE uniform policies influence body image attitudes and PE engagement among adolescent girls. *BMJ Open*, 15(7). <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2025-099312>
- Rasid, A. R. B. A., Fat, O. T., & Hussin, R. N. J. B. R. (2022). Determinants of public personality in acceptance of people with disabilities' participation in physical activity. *Journal of Physical Education and Sport*, 22(10), 2312-2317. <https://doi.org/10.7752/jpes.2022.10294>
- Švecová, D. (2025). Vnímanie faktorov ovplyvňujúcich pocity na hodinách telesnej a športovej výchovy chlapcov a dievčat so zdravotným znevýhodnením. *Telesná výchova & šport*, 35(1), 44-55.
- Švecová, D. (2026). *Faktory ovplyvňujúce postoje žiakov so zdravotným znevýhodnením k telesnej a športovej výchove*. Dizertačná práca. Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Katedra špeciálnej pedagogiky a inkluzívneho vzdelávania.
- Švecová, D., & Nemček, D. (2024). Postoje k telesnej a športovej výchove žiakov s mentálnym postihnutím v primárnom stupni vzdelávania. *Telesná výchova & šport*, 34(2), 65-75.

- Švecová, D., & Nemček, D. (2025). Diferencie vo vnímaní faktorov ovplyvňujúcich pocity žiakov so zdravotným znevýhodnením na hodinách telesnej a športovej výchovy z pohľadu typu základnej školy. *Štúdie zo špeciálnej pedagogiky*, 14(2), 132-147.
- Thomas, O., Thrower, S. N., Lane, A., & Thomas, J. (2021). Types, sources, and debilitating factors of sport confidence in elite early adolescent academy soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 33(2), 192–217. <https://doi.org/10.1080/10413200.2019.1630863>
- Wang, Y., Han, Y., Li, P., & Zhang, B. (2024). Attitude and attitudinal structures toward physical education and their influences on physical activity behavior. *International Journal of Physical Activity and Health*, 3(2), 1-12. <https://doi.org/10.18122/ijpah.3.2.3.boisestate>
- Wilkinson, S. D., Stride, A., & Penney, D. (2025). Gendered grouping practices in secondary physical education in England: Listening to student voice. *European Physical*
- Zákon č. 245/2008 Z. z., o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (2008). Časová verzia účinná od 1.1.2026 do 31.8.2026. <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/>

Summary

Factors influencing attitudes toward physical education among pupils with disabilities in primary education: gender differences

Daša Švecová

The aim of the study was to identify the factors influencing attitudes toward physical education (PE) among pupils with disabilities in primary education and to analyze gender differences. The research sample consisted of 282 pupils with disabilities (172 boys and 110 girls; mean age 9.00 ± 1.41 years) attending mainstream and special primary schools for children with disabilities in Slovakia. Data were collected using a self-constructed questionnaire based on a modified version of the Physical Activity Enjoyment Scale (PACES), focusing on attitudes toward PE and three factors influencing these attitudes: teacher, peers, and pupils personality. The results revealed no statistically significant differences in the overall attitude scores toward PE between boys and girls. However, girls evaluated the teacher factor significantly more positively than boys ($U = 8111$; $p = 0.041$), particularly regarding the selection of activities, support, and feedback provided by the teacher. In contrast, boys evaluated the personality factor significantly more positively than girls ($U = 7365$; $p = 0.002$), especially in areas related to fear of failure, fear of injury, and perception of the learning environment. Correlation analysis confirmed positive relationships between all examined factors and attitudes toward PE. The strongest relationship was found for the personality factor in both boys ($r_s = 0.365$; $p = 0.001$) and girls ($r_s = 0.322$; $p = 0.001$). The findings highlight the importance of individual personality characteristics in shaping the attitudes of pupils with disabilities toward PE and emphasize the need to support positive self-perception and motivation within the educational process.

Keywords: physical education, pupils with disabilities, attitudes and factors, primary education, gender differences, personality, teacher.

Mgr. DAŠA ŠVECOVÁ – doktorandka na Katedre špeciálnej pedagogiky a inkluzívneho vzdelávania, zaoberá sa problematikou postojov žiakov so zdravotným znevýhodnením k telesnej a športovej výchove.